

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Euroopa Liidu ja Brasiilia suhted”

(2009/C 100/15)

16 jaanuaril 2008 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt oma kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse teemal:

„Euroopa Liidu ja Brasiilia suhted”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete sektiioon võttis arvamuse vastu 30. septembril 2008. Raportöör oli Paulo BARROS VALE, kaasraportöör Giuseppe Antonio MARIA IULIANO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 448. istungjärgul 22.–23.oktoobril 2008 (22. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 1, erapooletuks jäi 1.

1. Kokkuvõte

1.1. Käesolevas arvamuses käsitletakse arenguid Euroopa Liidu ja Brasiilia suhetes ning Brasiilia kasvavat poliitilist ja majanduslikku rolli, mida riik järjest aktiivsemalt rahvusvahelisel areenil etendab.

1.2. 2007. aastal võeti vastu Euroopa Liidu ja Brasiilia uus strateegiline partnerlus,⁽¹⁾ mida kinnitati Euroopa Liidu ja Brasiilia riigi- ja valitsusjuhtide esimese tippkohtumisega 4. juulil 2007. Käesolevas arvamuses esitab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovitusel ühises tegevuskavas esitatud ettepanekute kohta. Kõnealuses tegevuskavas käsitletakse strateegilise partnerluse sisu, sealhulgas osalust ning majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, majandus- ja kaubanduskoostööd, haridust, teadus- ja arengustegevust, sotsiaaldialoogi, keskkonda, kliimamuutusi, biokütuseid ja sissearannet.

1.3. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rolli osas tehakse arvamuses ettepanek luua Euroopa Liidu ja Brasiilia kodanikuühiskonna ümarlaud, võttes eeskujuks India ja Hiinaga juba loodud ümarlaud. Komitee partneriks kõnealuses organisatsioonis oleks Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu, mis on Lula da Silva poolt 2003. aastal loodud EMSK-ga samalaadne Brasiilia institutsioon. Käesolevas arvamuses esitatakse ettepanekud ümarlaua tulevase koosseisu ja tegevuse kohta ning määratletakse teemad, mis peaksid komitee arvates olema ümarlaua programmis ning hõlmama majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaküsimusi, mitmepoolseid suhteid, Euroopa Liidu ja Brasiilia kolmepoolseid suhteid kolmandate riikidega ning Brasiilia rolli Mercosuri integratsioonis ning Euroopa Liidu ja Mercosuri suhetes.

⁽¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Teel ELi ja Brasiilia strateegilise partnerluse poole”, KOM(2007) 281 lõplik, 30.5.2007.

2. Arvamuse eesmärk

2.1. Käesoleva arvamuse eesmärk on valmistuda Euroopa Liidu ja Brasiilia kodanikuühiskonna ümarlaua loomiseks, nagu on varem tehtud Hiina ja India puhul, samas esitatakse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seisukoht ümarlaua enda kohta.

2.2. Siinkohal tuleks mainida, et kavandatav ümarlaud on osa Euroopa Liidu ulatuslikumast strateegist, tänu millele pandi alus Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegilisele partnerlusele. Sellele seosele viitavad Lissabonis toimunud Euroopa Liidu ja Brasiilia tippkohtumise järeldused, milles toetatakse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu koostööd kui kahe osapoole vaheliste suhete institutsioonilist raamistikku⁽²⁾.

2.3. Arvamuses vaadeldakse Euroopa Liidu ja Brasiilia suhete hetkeseisu, ajaloolist tausta ja tulevikuväljavaateid, rõhutades Brasiilia positsiooni Mercosuri ja rahvusvahelises üldsuse suhtes ning keskendudes küsimustele, mis otseselt või kaudselt mõjutavad või kujundavad riigi suhteid ELiga ükskõik millisel tasandil.

2.4. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee käesoleva algatuse eesmärk on määratleda üldjoontes ümarlaua toimimise viis ning tuua välja ümarlauda ja selle tegevust mõjutavad peamised teemad; algatust käsitletakse Euroopa kodanikuühiskonna panusena Euroopa Liidu ja Brasiilia tippkohtumisse 2008. aasta detsembris. Loodetakse, et tippkohtumisel saadakse kõnealuse ümarlaua loomiseks poliitiline toetus.

⁽²⁾ Euroopa Liidu ja Brasiilia tippkohtumine Lissabonis, 4. juuli 2007 – ühisavalduse punkt 16 – PR 11531/07 (Press 162).

3. Tegevusraamistik

3.1. Taust

3.1.1. Koloniaalajastu lõpust kuni tänaseni on Brasiilia säilitanud head suhted kõigi Euroopa riikidega. Ainus uudne element Euroopa Liidu ja Brasiilia suhete kujundamisel on seega Euroopa Liit ise, kätkeas endas väärtusi ja soovi arendada edasi kahe piirkonna pikaajalist süstemaatilist ja järjepidevat koostööd.

3.1.2. Mitmete algatustega on üritatud need tihedad sidemed igal tasandil ametlikuks muuta, nagu näitab organiseeritud kodanikuühiskonna osas 2003. aasta juulis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu vahel sõlmitud institutsioonidevaheline leping, millele eelnes 1992. aastal Euroopa Majandusühenduse ja Brasiilia Föderatiivse Vabariigi vahel sõlmitud koostöö raamleping. Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu, millel on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega tihedad suhted, loodi 2003. aasta mais ning praegu on selle esimees vabariigi president. Nõukogul on 102 liiget ⁽¹⁾.

3.1.3. Mõlema poole väljendatud huvist hoolimata ei ole suhted – eriti majandus- ja sotsiaalvaldkonnas – arenenud nii nagu loodetud, kuigi kõik märgid näitavad, et suhted elavnesid 2007. aastal ja seda eriti kaubandusega mitteseotud valdkondades. Viidi ellu mitmed algatused ⁽²⁾ ning jõupingutusi suurendatakse ka 2008. aastal Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegilisest partnerluse raames, mida toonitati komisjoni 2007. aasta mai teatistes. Liikmesriikide ja Brasiilia kahepoolse integratsiooni teostamine majandus- ja ärivaldkondades toimub siiski ebahütlase intensiivsusega ning ELi ja Brasiilia koostöö areng on nii üldjoontes kui ka valdkonniti aeglane. Euroopa riikide investeringud Brasiiliasse, kaubandus- ja tööstusala koostöö, arenguabi ja tööturu osapoolte dialoog on kõik positiivsed märgid, mis kinnitavad kodanikuühiskonna selgemat ja tugevamat rolli edendamist vajavate majandus- ja sotsiaalsuhete sotsiaalse mõõtmega tagamisel.

3.1.4. 4. juulil 2007 toimunud Lissaboni tippkohtumisel pandi lõpuks tugev alus ametlikele kahepoolsetele suhetele kõrgeimal poliitilisel tasandil, luues mehhanismid dialoogiks,

mis on pikaajaliselt jätkusuutlik ning lubab loota suhete uut ja tulemuslikku etappi. See uus etapp kujuneb valdkondliku poliitika jõulisemate dialoogide kaudu, mis on vastus erinevatele ülemaailmsetele väljakutsetele nii praegu kui ka tulevikus, kaubandus- ja majandussuhete laiendamisele ja süvendamisele ning tihedamatele suhetele Euroopa ja Brasiilia kodanike vahel.

3.1.5. Nagu komisjoni teatistes öeldakse, võib Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegiline partnerlus anda Brasiiliale märkimisväärset tuge eeskujuliku juhtrolli täitmisel ülemaailmsel ja piirkondlikul tasandil. Selles mõttes peaks strateegiline partnerlus täiendama ja kiirendama piirkondliku integratsiooni protsessi, eelkõige mis puudutab Mercosuri ja tema läbirääkimisi Euroopa Liiduga kahe piirkonna partnerluslepingu tagamisel ning Lõuna-Ameerika riikide liidu poolt edendatava liikumise osas.

3.2. Kontekst

3.2.1. Brasiilia suurus (Brasiilia piirneb peaaegu kõigi Lõuna-Ameerika riikidega), elanikkond ja majandus muudavad ta rahvusvaheliselt üheks juhtivaks riigiks. Riigil on võtmeroll Mercosuri arendamisel ning laiemalt Ladina-Ameerikas ning kasvav roll maailma kaubanduseeskirjade läbirääkimistel. Uue sajandi alguses võib seda riiki vaadelda kui üht peamist maailmaareenile tõusvat osalejat (nn BRICS-riigid ⁽³⁾). Brasiilia, mis on kujundanud enda mudeli Euroopa majandusliku ja sotsiaalse arengu kogemusi täpselt jälgides, on etendanud juhtivat rolli ka poliitilise ja sotsiaalse mõõtmega edendamisel Mercosuri strateegiate puhul, mis on tegelikult väga sarnased Euroopa integratsiooni käigus rakendatutega.

3.2.2. Arvestades Euroopa Liidu ja Brasiilia suhete ambitsioonikaid eesmärke, eriti seoses majandusliku ja sotsiaalse integratsiooniga, tuleb tugevdada Brasiilia institutsioonilist struktuuri, mis toimib kahe poole vahelise liidesena, et maksimeerida mõlema poole poolt taotletava strateegilise partnerluse tõhusust ja tulemusi.

3.2.3. Brasiilia on suhetes Euroopa Liiduga praegu kesken-
dunud kaubandus- ja majandusasppektidele, nagu biokütused, kolmepoolne koostöö (Euroopa Liit – Brasiilia – arengumaad), tema positsioon ja roll Euroopa Liidu kõrval kliimamuutuste küsimustes ning teaduse ja tehnoloogia vallas.

⁽¹⁾ Sotsiaalpartnerid moodustavad ligikaudu poole Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu liikmetest. Samuti on liikmeid lisaks sotsiaaluuringutele, majandusele, riigi poliitikale jms keskenduvatele teadus- ja uurimiskeskustele ka erafondidest, ilmalikest ja kiriklikest valitsusvälistest organisatsioonidest, puuetega inimesi esindavatest liitudest, kodanike- ja ühiskondlikest liikumistest, tudengiorganisatsioonidest ja ülikoolide rektoratidest.

⁽²⁾ Kodanikuühiskonna osas vajavad erilist tähelepanu järgmised algatused: Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühisseminar juulis Brasiilias teemal „Euroopa Liit ja Mercosur: kodanikuühiskonna institutsioonide panus riiklikku ja piirkondlikku arengusse“ ning osapoolte allkirjastatud ühisdeklaratsioon, milles kinnitatakse poolte kavatsust tõhustada Euroopa Liidu ja -Brasiilia suhteid.

⁽³⁾ Brasiilia, Venemaa, India, Hiina.

3.2.4. Tänu Brasiilia silmapaistvale positsioonile maailmas ulatuvad tema kahepoolsed suhted ELi liikmesriikidega palju kaugemale majandus- ja kaubandussuhetest ning on tihedalt seotud erinevat Euroopa päritolu ulatuslike kogukondade kohalolekuga Brasiilias ning suurte Brasiiliast väljarännanute kogukondadega paljudes Euroopa riikides. Kahesuunaline ränne on toimunud sajandeid, tekitades tihedad suhted Brasiilia ja ELi mitme liikmesriigi vahel.

3.2.5. Euroopa Liidu ja Brasiilia järgmine tippkohtumine toimub 2008. aasta detsembris Rio de Janeiros ning see tähistab uut etappi, sõltumata ELi ja Mercosuri vahel sõlmitava kokkuleppe hetkeseisust. Euroopa Liit on teinud ettepaneku mitmete eesmärkide kohta, mis peaksid toetama ühist tegevuskava, mille saab lõpule viia ja vastu võtta hiljemalt selle aasta tippkohtumisel. Need eesmärgid on: ühise tegevuskava koostamine suurema mitmepoolsusega, inimõiguste edendamine, demokraatlikud ja juhtimisstandardid, sotsiaalse ja inimeste arengu edendamine, keskkonnakaitse, energia varustuskindlus, Latiin-Ameerika stabiilsus ja õitseng, tugevamad majandus- ja kaubandussidemed (keskendudes finantsturu küsimustele), infoühiskond, õhu- ja meretransport, teadus- ja tehnoloogiline koostöö, rahu edendamine ning kahe poole vaheline haridus-, kultuuri- ja kodanikuühiskonna teemaline suhtlus.

3.2.6. Kuigi on oluline kehtestada Euroopa Liidu ja Brasiilia suhetele selge raamistik, on selge, et igapäevased suhted kujunevad mitte niivõrd nn poliitiliste esindajate vahendusel, vaid pigem kodanikuühiskonna arvukate aspektide kaudu. Tegelikult viivad seda suhet edasi ettevõtted, kõikvõimalikud mittetulundusühingud ning kodanikud nii üksi kui ka kollektiivselt. Näiteks ametiühingud ja tööandjate liidud on olnud ja on ka edaspidi väga olulised riigi reformimisel. Üldaruandes Ameerika riikide kohta (2006) tõstis Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO) esile Brasiilia edusamme tervishoiu ja tööohutuse edendamisel ning märkis, et ametiühingud ja ettevõtted on selles riigis mõistnud töötajate tervikliku olukorra olulisust, mis ei seisne üksnes palganõuete esitamises. Ka valitsusvälised organisatsioonid on mänginud olulist rolli riigi ressursside ümberjaotamise püüdlustes, alustades vaesematest elanikkonnarühmadest ja piirkondadest. See ei hõlma üksnes vaesuse vastase võitlusega seotud tööd, vaid ka sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse edendamist, millesse on kaasatud sotsiaalpartnerid, ühistud ja kogu piirkonnas levinud valitsusväliste organisatsioonide võrgustikud. See on väga edukas arengumudel, mis hõlmab suurt osa kodanikuühiskonnast ja mida tunnustab ÜRO Arenguprogramm. Tänu ühiskonna aktiivsele koostööle õnnestus inimeste arengu indeksit mõõta Brasiilia kõigis 5 000 kohalikus omavalitsuses. Lisaks märkis Euroopa Komisjon, et 2005. aastal viis Euroopa Liit kohalike valitsusväliste organisatsioonide toetusel ellu 37 projekti kogumaksumusega 24 miljonit

eurot. Komisjon ⁽¹⁾ rõhutab, et neis projektides osalenud partnerid on vastutustundlikud, pädevad ja suudavad toime tulla nende ees seisvate väljakutsetega ja kohaneda muutustega.

3.2.7. Euroopa Liidu ja Brasiilia mitme tasandi suhteid piirab portugali keelt edendava selge poliitika ning keele levitamise mehhanismide puudumine.

3.2.8. Arvestades mõlema osapoole turgude suurust ja eripärsasid, ei ole Euroopa Liidu turismipotentsiaali Brasiilias endiselt piisavalt propageeritud ja sama kehtib Brasiilia turismipotentsiaali esiletõstmise kohta Euroopa Liidus.

3.3. Tulevikuväljavaated

3.3.1. **Osalemise mõõde ning majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus.** Brasiilia prioriteedid on riigi poliitiline olukord, areng ja demokraatlik konsolideerumine. Selle protsessi poliitiline aspekt keerleb eelkõige osalusdemokraatia tugevdamise ümber. Viimati mainitud tugineb Brasiilia põhiseadusele ning on loodud mitmed osalusmehhanismid. Organiseeritud kodanikuühiskond ja eelkõige Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu pööravad suurt tähelepanu neile kanalitele, mis võimaldavad üldsusel oma seisukohti väljendada.

Brasiilia viib ellu mitmel tasandil korraldatavat osaluseksperimenti, et rakendada ressursside ümberjaotamise ja sotsiaalsete tingimuste parandamise põhiprogramme. Ka Euroopa Liit on mitme aastakümme vältel järginud võrreldavat süsteemi, viies ellu oma majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse poliitikat. Neid kogemusi võib edukalt võrrelda, eriti arvestades, et Brasiilia piirkondlikud erinevused on endiselt märkimisväärsed ja seda vaatamata Gini indeksi ⁽²⁾ paranemisele. Tuleks rõhutada, et need osalemise vormid ühendavad sotsiaalpartnerite organisatsioone (ametiühingud ja tööandjad), valitsusväliseid organisatsioone ning riigi, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi, luues seega sidusrühmade võrgustikud, mis vastutavad ühiselt arengu ja õigluse poliitika eest.

⁽¹⁾ Brasiilia – riiklik strateegiadokument 2007–2013.

⁽²⁾ See on näitaja, mida tavaliselt kasutatakse tulujaotuse ebahürtluse arvutamiseks. Graafilise kujutise vertikaalteljel on elanike arv ja horisontaalteljel sissetulek.

3.3.2. Majandus- ja kaubanduskoostöö ning maa küsimus. Aina ulatuslikuma majandus- ja kaubandusintegratsiooni toetamiseks tuleb luua strateegiad ja vahendid, alustades strateegilise tähtsusega sektoritest, milles Brasiilia ja Euroopa Liit on ülemaailmselt põhiosalejad. Samuti tuleb luua kodanikuühiskonda kaasavad asutused, mille kaudu saab kodanikuühiskond jälgida investeerimissuundumusi ja koostöö tulemusi. Brasiilia on juba praegu üks maailma juhtivatest toiduainete eksportijatest ning on veendunud, et ta suudab vastata ka ülemaailmse nõudluse kasvule selles valdkonnas, kui ta saab selleks välisriikidest vajalikke investeeringuid. Brasiilia põllumajandustoodangu kasv on saavutatud pigem tootlikkuse edendamisega kui haritava maa pindala laiendamisega, mis võiks olla oluline tegur Amazonase vihmametsade hävitamise vähendamisel. Raskused, mis on tekkinud Maailma Kaubandusorganisatsioonis (Doha läbirääkimistel ja G20 kohtumisel saavutatul) seoses aruteluga põllumajandustootjate toetuste ja toodete tollitariifide üle, kajastavad erinevusi Euroopa Liidu ja Brasiilia huvide vahel. Ühise põllumajanduspoliitika reform peaks olema suunatud suuremale õiglusele ja paremale tasakaalule põllumajandustoodetega kauplemisel. Samuti on oluline muuta turg läbipaistvaks ning parandada toiduohutust ja loomade tervist tarbijate usalduse suurendamiseks.

3.3.3. Koostöö haridusvaldkonnas. Antud küsimus peaks olema ümarlaua prioriteet ja see on ka üks komisjoni poolt valitud prioriteet. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib selle prioriteedi säilitada, pöörates eraldi tähelepanu elukestva õppe Euroopa kogemusele, mida toetavad Euroopa sotsiaalvaldkonna osalejad sotsiaaldialoogi ning tööhõive edendamisele suunatud Luksemburgi protsessi raames. Seda võiks esitada Euroopa heade tavade näitena, mis oleks kasulik ka Brasiiliale. Õige on toetada riikliku strategiadokumendi keskenmist kõrgharidusele, ent väga olulised on Brasiilia ees seisvad väljakutsed alg- ja keskhariduse vallas. Brasiiliat ja Euroopa Liitu võiks teineteisele märkimisväärselt lähendada eri tasandi haridusasutuste vahetusprogrammide kaudu, kaasates sellesse eelkõige tudengid ja õpetajad. ELi õpilasvahetuse kogemused võiksid olla lähtepunkt samalaadsetele programmidele, mis hõlmavad Euroopa Liitu ja Brasiiliat, edendades tulevikus veelgi tihedamaid suhteid ja paremaid vastastikuseid teadmisi. Kõnealused programmid oleksid täiendus riiklikus strategiadokumendis 2007–2013 juba kavandatud *Erasmus Mundus* programmile (mille ulatus on paratamatult piiratud).

3.3.4. Koostöö teadus- ja arendustegevuse vallas. Teadus- ja arendustegevus on ala, kus vastastikune täiendamine ja sünergia võib tuleneda eri lähenemisviisidest, mida vastavad teadus- ja tehnoloogiakogukonnad kasutavad, ning prioriteetidest, mis on seotud kahe poole majandus- ja kultuuriruumis tehtud valikutega. Euroopa Liit peaks eelkõige uurima võimalust kohaldada Brasiilia teadlaste jaoks kiirmenetlust ELi teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi raames.

3.3.5. Sotsiaaldialoog Brasiilias tegutsevates Euroopa rahvusvahelistes ettevõtetes. Kogemus Euroopa ametiühingukomiteedega, mis on Euroopa rahvusvaheliste ettevõtete töötajate teavitamise ja nendega konsulteerimise vahend, on järjekordne näide Euroopa headest tavadest, mida võiks laiendada – kas vabatahtlikult või ettevõtete sotsiaalse vastutuse raames – Brasiilias tegutsevatesse Euroopa rahvusvahelistesse ettevõtetesse.

3.3.6. Keskkond, kliimamuutused ja biokütused. Nüüd, mil kliimamuutusega toimetuleku ja säästvate energiaallikate leidmise alane tegevus on rahvusvaheliselt oluline prioriteet, võib Brasiilia olla Euroopa ja kogu maailma jaoks võtmepartner ka biokütuste, eelkõige bioetanooli tarnijana. Kõnealuses valdkonnas on hiljuti tehtud märkimisväärsed edusamme. Lisaks sellele saavad Euroopa ja Brasiilia ühiselt tegutseda koostöösuhete sõlmimisel Aafrikaga, mille eesmärk on eksportida Brasiilia tehnoloogiat ja teadmisi Aafrikasse bioetanooli tootmise rajamiseks, edendades sellega Aafrika arengut uue kolmepoolse poliitilise koostöö kaudu.

Üks Euroopa ja maailma jaoks oluline valdkond on Amazonase metsade säilitamine ⁽¹⁾. Metsade kaitseks tuleks luua rahvusvahelised partnerlused, mis hõlmavad avalik-õiguslikke ja/või eraõiguslikke asutusi, pidades kindlalt silmas Brasiilia õigusnormide ülimuslikkust ja riigi poolt kehtestatud piiranguid seoses selle maailmapärandiga. Avalik arvamus ja Brasiilia ametiasutused on sel teemal ülitundlikud, ent praegune olukord maailmas ja selle prognoositav areng muudavad selle Brasiilia ja Euroopa koostöö absoluutselt hädavajalikuks prioriteediks.

Oluline on rõhutada, et ametlikku dialoogi alustati tegelikult kolm aastat tagasi pealkirja all „Euroopa Liidu ja Brasiilia dialoog jätkusuutliku arengu ja kliimamuutuse teemal“, kuigi tegevus on siiani piirdunud koosolekutega päevakorralduslike määratlusega, milles mõlemad pooled saaksid seisukoha võtta.

⁽¹⁾ Brasiilia valitsus rakendab hetkel kava „Sustainable Amazon Plan“ (Säästva Amazonase kava), mis hõlmab strateegiaid, ootusi ja meetmeid seoses Amazonasega, ning mille eesmärk on võtta avalikke meetmeid, et muu hulgas võidelda metsa langetamisega mitte üksnes keskkonnaküsimusena, vaid ka valitsuse poliitika lahutamatu osana. Lisaks on olemas fond, kuhu igaüks saab annetada, toetades heitkoguste vähendamist Amazonase piirkonnas; selle eesmärk on pakkuda tuge läbiproovitud ja end õigustanud meetmetele, mitte aga katse- või pilootprojektidele.

3.3.7. Vaesus ja sotsiaalprobleemid. 2007. aastal oli Brasiilia ÜRO inimarengu indeksi põhjal 70. kohal, mis on suhteliselt tagasihoidlik positsioon võrreldes riikidega, kus on sarnane majanduse ja tehnoloogilise arengu tase. ÜRO andmetel langes aastatel 2003–2005 allpool vaesuspiiri elavate brasiillaste arv 19,3 %; täna on nende osakaal 22,8 % rahvastikust (ehk 43 miljonit inimest). President Lula valitsuse rakendatud sotsiaalprogrammid on suutnud teha mitmeid väikesi, ent kasulikke samme võitluses vaesuse ja ebavõrdsusega ⁽¹⁾. Siiski on Brasiilia endiselt üks suurema sisemise ebavõrdsusega riike: peamiselt riigi kirdeosas elab vaeseim 20 % elanikkonnast, kes saab 4,2 % riigi ressurssidest. Juurdepääs haridusele on viimastel aastatel paranenud, ent piirkondlikul tasandil eksisteerib endiselt ebavõrdsus, eriti kõrghariduse osas. Suhteliselt suur osa (93,6 %) noortest inimestest (15–24-aastased) on kirjaoskajad, samas kui täiskasvanute kirjaoskamatus tase on jätkuvalt kõrge (12 %). Tervishoiunäitajad on samuti paranenud, Brasiilia kulutab 7,9 % oma SKTst tervishoiule (OECD keskmine näitaja on 8,72 %). Sotsiaalpoliitika on avaldanud mõju vastsündinute suremuse määrale (36 last 1 000 kohta), ent selles valdkonnas tuleb palju rohkem tööd teha, eriti riigi põhja- ja kirdepiirkonnas. ÜRO aidi vastase võitluse programmi UNAIDS andmetel on ligikaudu 650 000 brasiillast nakatunud HIV-viirusse: riigi õigusnormide kohaselt tagab Brasiilia üldise juurdepääsu arstiabile, sealhulgas retroviiruste vastastele ravimitele. Tööpuudus langes ajavahemikus 2004–2005 12,3 %-lt 8,4 %-le. Noorte (18–24-aastaste) tööpuudus langes samuti, ent see on endiselt kõrge. Seetõttu on töökohtade loomine valitsuse jaoks prioriteet, nagu ka lapstööjõu ja sunniviisilise töö vastu võitlemine ⁽²⁾. Juurdepääs maaomandile on väga tundlik teema: hinnanguliselt kuulub pool kogu viljakast maast 1 %-le maaomanikele. Maareform on valitsuse tegevuskavas ning selle eesmärk on jaotada maa ümber 430 000 talunikuperele. See oli kavas saavutada 2007. aastaks, ent plaanist ollakse kaugel maas ⁽³⁾. Samuti on palju tööd tõsiste eluasemeprobleemide lahendamisel, sest miljonid brasiillased elavad endiselt slummides.

3.3.8. Rändevood. Rändevood Euroopa ja Brasiilia vahel on mitme aasta jooksul püsinud stabiilsena ning toimunud kahel suunal. (MÄRKUS: 20. sajandi vältel hõlmasid rändevood Euroopast Brasiiliasse peamiselt inimesi Itaaliast ja Saksamaalt, millele järgnesid arviliselt sisserändajad Portugalist, Hispaaniast ja Poolast. See selgitab, miks täna on Brasiilias rohkem kui 30 miljonit Itaalia päritolu ja 8 miljonit Saksa taustaga elanikku.) Rändega seotud küsimused peaksid täna kuuluma Euroopa Liidu algatustesse ja sisserännet kolmandatest riikidest puudutavatesse ettepanekutesse, võttes seejuures arvesse vajadust võidelda ebaseadusliku sisserändega, ent eelkõige julgustada mõlemale poolele kasulikke rändevorme ⁽⁴⁾. ELi liikmesriikide

valitsused peaksid teadvustama asjaolu, et Euroopas toimub ilmselge demograafiline langus, samal ajal kui Brasiilia teatud osades on sel alal kasvuväljavaateid ⁽⁵⁾. Kuna Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegilise partnerluse väljavaade on nii oluline, siis tuleks Brasiiliast ja Brasiiliasse kulgevate rändevõogudega seotud küsimusi käsitleda erikriteeriumide alusel: asjaomased pooled peaksid keskenduma viisa ja elamisloa saamise korra lihtsustamisele, ulatuslikumale ja paremale teavitamisele seadusliku rände võimalustest ning seadma prioriteediks õpilaste ja teadlaste vahetuse, vältides samas nn ajude äravoolu. Tuleks kehtestada ka ühine kord kvalifikatsioonide, oskuste ja kogemuste vastastikuseks tunnustamiseks ning pensionide ülekandmiseks.

3.3.9. „Meie inimeste ühendamine”. Selle küsimuse olulisust kahe poole valitsuste jaoks kajastas Lissaboni tippkohtumine, mida kinnitab äramärkimine tippkohtumise järelduste punktis 16 ⁽⁶⁾. Brasiiliat ja Euroopat lahutab Atlandi ookean, ent neid ühendab ühine ajalugu, mistõttu nad võivad edendada ja peavad edendama vastastikust suhtlust ning teineteise ühiskonna, looduse ja keskkonna, kunsti, kultuuri ja teaduse tundmaõppimist. Kodanikuühiskond pakub suurepäraselt vahendit selliseks tegevuseks, toetades kultuuri-, spordi ja muid üritusi, mis võimaldavad Brasiilia ja Euroopa inimestel üksteist paremini tundma õppida ja korrapäraseid ühisüritusi korraldada.

3.3.10. Majandussuhted. Brasiilia ja ELi kaubavahetus on ilmselgelt kasvamas, nagu näitavad Brasiilia valitsuse andmed ajavahemiku jaanuar–mai 2008 kohta. Brasiilia eksport Euroopa Liitu kasvas 19 % võrreldes eelnenud aasta sama ajavahemikuga. Euroopa Liit on Brasiilia peamine ekspordi sihtkoht pärast LAIA (Ladina-Ameerika Integratsiooni Assotsiatsiooni) riike, Aasiat ja USA-d. Euroopa Liit on Brasiilia suuruselt teine kaubanduspartner Aasia järel. Kui see kahepoolse kaubanduse suundumus 2008. aastal jätkub, võib see jõuda rekordilise 84 miljardi USA dollari tasemele (25 % tõus võrreldes 2007. aastaga) ⁽⁷⁾. Euroopa Liidu ja Brasiilia kaubavahetuse eesmärgid võiksid olla veelgi kõrgemad, ent nende realiseerumiseks tuleb lihtsustada korda, vähendada bürokraatiat ning tagada standardite ja intellektuaalomandi õiguste järgimine. Brasiilia valitsus peab samuti läbi vaatama teatud toodetele rakendatavad imporditollid, kuna see on üks tegur, mis takistab Euroopa toodete sisenemist Brasiilia turule.

⁽¹⁾ Vaata eelkõige uuenduslikku „Bolsa Família” programmi (2,38 miljardit reaali), millest on abi saanud 8,7 miljonit perekonda (2007. aasta lõpu andmed).

⁽²⁾ Eelkõige puudutab see lapsi: ILO andmetel pidi 2002. aastal ligikaudu 450 000 alaealist tegema tööd majapidamistes, taludes või seksitööstuses.

⁽³⁾ Talunike liikumine *Movimento dos Sem Terra* (1,5 miljonit liiget) nõuab radikaalset maareformi. Liikumine ei ole veel Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu osa.

⁽⁴⁾ ELi rändepaketi osas on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee analüüsid ja soovitusel täielikult esitatud arvukates arvamustes kavandatavate meetmete kohta, samuti omaalgatuslikes ja ettevalmistavates arvamustes.

⁽⁵⁾ Brasiilia PNADi (riiklik majapidamise uuring) poolt läbiviidud uuringu andmetel oli 2006. aastal Brasiilia keskmine sündivus 2 sündi ema kohta.

⁽⁶⁾ http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/95167.pdf

⁽⁷⁾ Lähem teave sel teemal on esitatud finantslisades.

4. Euroopa Liidu ja Brasiilia ümarlaud

4.1. Korraldus ja tegevus

4.1.1. Euroopa Liidu ja Brasiilia ümarlaua loomine annab iseenesest selgelt märku sellest, kui oluliseks peab kumbki pool tulevaseid suhteid.

4.1.2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee usub, et ümarlaud peaks kokku tulema kaks korda aastas, üks kord Brasiilias ja teine kord Euroopas, et laiendada ja arendada kodanikuühiskonna rolli Euroopa Liidu ja Brasiilia partnerluses.

4.1.3. Ümarlaval osalemist tuleks tasakaalustada, nii et seal oleks võrdne arv esindajaid nii Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteest kui ka Brasiilia majandus- ja sotsiaalarengu nõukogust. Mõlemas delegatsioonis võiks olla kaksteist liiget, mida peetakse tänapäeval mõistlikuks arvaks.

4.1.4. Ümarlaud peaks ise arutama ja määratlema oma töökorra, et tagada tasakaalustatud ja järjekindel toimimine.

4.1.5. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et kõige kohasem ja kasulikum oleks luua komitee veebiportaalis lehekül, mis oleks pühendatud Euroopa Liidu ja Brasiilia ümarlauale ja mille eesmärk oleks julgustada kodanikuühiskonda oma panust andma ja kõnealuses valdkonnas osalema.

4.2. Temaatilised ettepanekud dialoogi tulevasse päevakavva

Ümarlaua võimalik lisaväärtus strateegilise partnerluse arendamisse sõltub suures osas ilmselt nende prioriteetsete teemade olulisusest, mida ta arutab. Seetõttu peab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee prioriteetseks järgmisi aruteluteemasid⁽¹⁾.

4.2.1. Majandus- ja sotsiaalküsimused

— majanduskoostöö, kahepoolne kaubandus ja investeringud;

— globaliseerumise tagajärjed, selle negatiivse mõju vähendamine ja kasu maksimeerimine;

— sotsiaalmodelite hindamine, kogemustevahetus ning selle valdkonna poliitiliste ettepanekute koostamine, pidades silmas kodanikuühiskonna rolli ning edendades omalt poolt tulemuslikku ja tõhusat tegevust;

— Maailma Kaubandusorganisatsiooni ettepanekute, mudelite ja meetmete arengu jälgimine;

— rändevoogude analüüs ning koostöö Euroopast väljarännanute Brasiilias ning Brasiiliast sisseännanute Euroopas nende õiguste küsimuses, eesmärgiga integreerida nad kodanikena täielikult sihtriiki;

— kogemuste ühendamise sotsiaal- ja töösuhetes ning täpsemalt sotsiaalpartnerite roll tasakaalustatud riiklikus arengus, töandja-töötaja suhted, ametiühinguorganite korraldus ja liikmesus, tööõigus ning kollektiivlääbirääkimised;

— toiduainete ja taimeterviseiga seotud teemade arutamine ning küsimused seoses põllumajandusturgude toimimise ning nendevahelise kaubandusega, edendades kogemuste ja parimate tavade vahetust eesmärgiga saavutada selles valdkonnas jätkusuutlik areng;

— arutelu infoühiskonna küsimuste ning info- ja sidetehnoloogia rolli üle praeguses jätkusuutliku riikliku arengu kontekstis;

— arutelu edendamine ettevõtete sotsiaalse vastutuse teemal ning teadlikkuse suurendamise kampaaniad eri sidusrühmade hulgas, et ettevõtjad saaksid kiiresti ja tõhusalt rakendada asjakohaseid süsteeme;

⁽¹⁾ Pakutud teemade loetelu puhul võetakse arvesse Lissaboni strateegia tingimusi, kuna tegu on Euroopa Liidu seisukohalt keskse tähtsusega strateegilise vahendiga. Seega ei saa Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kõnealuste ettepanekute koostamisel neist suunistest, põhimõtetest ja eesmärkidest eriti eemalduda.

- algatuste arutelu ja edendamine, et toetada soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ning etniliste ja sotsiaalvähemuste õiguste süvalaiendamise mõistet;
- infrastruktuur ja teenused – kõnealuse küsimuse arutelu, keskendudes teemadele nagu maanteevõrgustike arendamine ja energiakonsortsiumide loomine;
- kogemustevahetus põhiliste töönormide valdkonnas;
- arutelu avaliku ja erasektori partnerluse potentsiaali üle riiklike eesmärkide saavutamisel ning samuti sellisele partnerlusele omased võimalikud piirangud.

4.2.2. Poliitilised ja diplomaatilised küsimused ning arenguabi

- kolmepoolne koostöö Euroopa Liidu, Brasiilia ja kolmandate riikide vahel, analüüsides praegust olukorda ja olemasolevaid algatusi, ning konsulteerides tulevaste algatuste ja meetmete osas;
- Euroopa Liidu ja Mercosuri integratsiooniprotsessi arengu jälgimine;
- Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegilise partnerluse kasutamine piirkondliku integratsiooni ning Mercosuri ja tema Euroopasuhete arengu lihtsustamise vahendina.

4.2.3. Keskkond ja energia

- keskkonnakaitse ja säästva arengu hindamine ja meetmed kui riigi majanduskasvu ja ülemaailmse arengu alus;

- energiavaldkonna väljakutsete hindamine, alternatiivsed energiaallikad ning sellealane koostöö, mis on inimeste, riikide ja kogu planeedi tuleviku seisukohalt pakiline ja kriitiline temaatika. Antud valdkonnas tuleks pöörata erilist rõhku biokütustele ja vajadusele luua eeskirjad ja standardid nende turustamiseks.

4.2.4. Teadus- ja arendustegevus ning intellektuaalomand

- intellektuaalomandi õiguste vastastikune kaitse;
- teadus- ja tehnoloogiaalaste koostöösüsteemide arendamine eesmärgiga edendada teadusuuringuid, mis toetavad vastastikuseid edusamme.

4.2.5. Haridus

- koolide ja ülikoolide vahetuse edendamine, pannes alus vahetusõpilaste ja -õpetajate programmidele, praktikaperioodidele ja muudele vormidele akadeemilise sektori teadmiste ja arengu edendamiseks;
- haridus- ja koolitusküsimuste arutamine ja analüüs osana elukestvast protsessist, mis on isikliku ja kollektiivse arengu võti.

4.2.6. Kultuurivahetus ja turism

- kultuurivahetuse edendamine ning ajalugu ja tänapäevase olukorda puudutavate teadmiste levitamine, et üksteist paremini tundma ja mõistma õppida;
- turismi rolli analüüs ja kontroll, et tuua Euroopa Liit ja Brasiilia teineteisele lähemale, ning strateegia väljatöötamine turismi edendamiseks tasakaalustatud ja säästval viisil.

Brüssel, 22. oktoober 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI